

אהבה בין בדונים

ופושע הוא כל אחד, החי לפי הנוסחה העל-מפלגתית:

„עבוד פחות, הרחיב יותר.“
אמצעי הלחץ של שורת המתנדבים, כששיטת הריגול נושאת פרי: היא פונה לאחראים, מאיימת לפרסם את המעשה ברבים. מתפארת השורה: עוד לא היה מקרה, שהאיום לא הביא לתיקון המצב. שערוריה לדוגמה, שחוסלה בשקט, היתה, כשנודע לה, כי קבלן אחד מתחים את סועליו העולים על קבלות המכילות סכומים גבוהים מאלה שקבלו למעשה.

תמימות כבוד

ההתקפות על שורת המתנדבים, אפילו מצד אנשים שהיא אינה מפריעה להם, הן רבות. בראשן צוערת טענה, כי הוא ארגון מפא"י, משרד המסחר והתעשייה, שבראשו עמד אז דוב יוסף, הקציב, בזמנו, לשורה סכומי כסף, אמר

שיחה עם עולים במקור-חיים
— איוס

לתמוך בפעולותיה הצלת המוסר. בעיני רבים, חייב כסף, הבא במקור כזה, להסריח, בלא התחשבות במטרתו. אחרים תוקפים את מבנהו הפנימי של הארגון, שהוא כולו נתון לשליטתו של איש אחד, אליקים העצני. אליקים אינו מכחיש זאת: „אין אצלנו דימוקרטיה, אני ממנה את כל הפעילים. אין צורך בבחירות, כי אין כבוד ואין רוח.“
אולם התוקפים המסוכנים ביותר לשורת המתנדבים, הם המושכים בכתפיים. פסק דינם מסתכם במלה אחת: תמימים.

הציניות של עולם מושחת לא נגעה בתקניו. הם מאמינים, שבמקרה של מוסר הארץ, אין הדג מסריח רק בראשו והם מוכנים לסבול גם את צחוק יריביהם כדי לטהר את האוויר. אמרה לעתונאי חבורה שהסתובבה באחד הצלילות במעברה עם מנורת נפט בידה: „יתכן שאנו תמימים — אך מי זה אומר שתמימות אינה יכולה לשכנע?“

אהבה אומללה

השורה לא נתיאשה, הצליחה, לאחר מספר חדשים, לרכוש סביבה כ־300 חברים חדשים, רובם סטודנטים. הסיסמאות שונות קצת, הורדו משמי הצינורות לרקע המעברות. טען אליקים, למרות חיבתו לצינורות במרכאות: „אתה דופק לחימני צינורות בערב, בבוקר הבא הוא הולך לקופת חולים, והכל היה לשוא.“ השורה חיפשה את המוצא בצינורות יותר מעשית, קבעה לה שלשה ששחי פעולה: מעברות, לחימה בשחיתות במקומות עבודה, תעמולה להעלאת המוסר הירוד. החשוב והבולט, לדעתה, היה הראשון. הישוב הוותיק לא הצליח בנטינותיו להוכיח לרבות, שהבטיח בשעתו לקבלם בזרועות פתוחות, כי הם אחיו. האהבה היתה בהחלט בלתי מוצלחת. יידי הברון הרטוב לא התרשם מעולם כי האיש שישב מולו, אל שולחן הכתיבה, היה אחיו. הפקיד הכנה ביותר בצד השני של אותו שולחן, לא חיבק את העולה.

שורת המתנדבים החליטה לתקן כל זה. היה זה תפקיד, שדרש מידה רבה של תמימות טבעית. חברי השורה פוצלו לחוליות, נשלחו למעברות ירושלמיות. המטרה: התידודת. בהוראות שמייסד השורה נתן לשליחיה, היה כלל יסודי: „הכנס לאוהל, הודע מראש כי אינך עיריה, אינך הסתדרות, אינך מפלגה, אינך מספק על זרמי חינוך, אינך מייצג שום „איוס“.“

זריקות של ריקודים

מאז מסתובבים כמעט בכל ערב בחורים ובחורות באפלה שבין בדוני וצרפתי מעברת מקור-חיים ותלפיות, דופקים במסירות מיטיונית על כל דלת. ילדים תמהים והורים חשדנים מקבלים את פניהם, מזמינים אותם לשבת על אחת המיטות הרבות, הממלאות את החדרים.

במקרה שהקרה נשבר, באה, אחרי הפסקה מנומסת, התר צאה הבלתי נמנעת: הצרות נשפכות. שורת האבירים ניצבת מול המציאות המרה, נוכחת לדעת, כי חרף חוסר עבודה, תנאי דיור אימים ועוני, יש לה רק סחורה אחת להציע: השתתפות בצער. לתלונות של עולה עיראקי מוכה אבטלה, יכולה חולית ההתידודת להציע ללמוד עברית באחד הקורסים.

העזרה הממשית היחידה, היא במקרים של עיקוף בירור קראטיה, עצת בעל נסיון לעולה הנוכח, וזריקות ריקודי עם ושירים לנוער הפרוע. צרת המחור הכנה בעולם הגשמיים הגסה, מכשילה גם את 300 הסטודנטים: האהובה דורשת שיכון ועבודה, ופרט לאהבתו, אין לבחור מה להציע.

דרושים: מרגלים!

שטח פעולתה השני של השורה, חיטול השחיתות במקור מות העבודה, היה כרוך בהקמת מחתרת. הפקידים או הפועלים, שהיו מוכנים להודיע על תופעות שחיתות בסביבתם, הבינו היטב, כי גם אם הצדק אתם, הם עלולים למצוא עצמם מפורטים. למרות זאת, נמצא מספר די גדול של אנשים אמיצים, שהעמידו את תועלת הציבור בראש. השורה ארגנה אותם בצורה מחתרית, שמרת את שמותיהם בסוד, משתמשת בהם, במקומותיהם, כמודיעים. הבעיה היא רק, למצוא אותם.

רוטן העצני: „אין יותר מחצי אחוז אנשים ישרים, המוכנים להסתכן, כדי לשבור את הסולידריות של פושעים. החוץ (כאלטרנטיבה לסילוקן של שרת מתפי קידו), דרשו שינוי יחסה של ישראל כלפי משטרו של גנרל פראנקו. טענו הצי"כ: מפא"י הסוציאליסטית אינה אוהבת את הרוזן הספרדי. אולם ישראל אינה יכולה לנהל מדיניות חוץ בהתאם לאה בותיה של מפא"י. ידירותה של ספרד עלולה להועיל למדינה, השיב שרת, בועדת-החוץ של הכנסת: ספרד שיתפה פעולה עם היטלר בימי המלחמה, אינה שותפת נעימה. אולם גם הוא לא הוציא מן החשבון הירוק יחסים, הצביע על היחסים שכבר קיימים עם ספרד באמצעות המועצה לשיחוק פרייהדר והקונסול הספרדי בירושלים.

כרטיס חיים. פראנקו לא היה הרוזן היחיד שצץ בויכוח על מדיניות-החוץ. זו מצאה גם פנאי לטפל בגנרל הסיני ציאנג קיי-שיק.

כשנזרק הלה מיבשת סין עבר אחד מגיירי סות צבאו, בפקודת הגנרל לימי, את גבול סין-בורמה. שם שיחק מישחק משעשע: הוא חנה בשחמט בורמה (שממשלתה היתה עסוקה בכמה מלחמות-אזרחים פרטיות). פשט מפעם לפעם לשטח סין. הדבר לא מצא חן בעיני מאו טסה-טונג. הוא לא מצא גם חן בעיני ממשלת בורמה, שחששה מפני תמתן של מאו.

בחדשים האחרונים התחדדו היחסים בין

• דבר הנכון רק בחלקו. בימי המלחמה מנע פראנקו בעד היטלר לכבוש את גיב ראלטאר, הציל על ידי כך את מצרים, ואולי גם את ארץ-ישראל.

על חלונותיהן של מכוניות השייכות לממשלה, הודבקו פתקאות כחולות, המודיעות לכל המעוניין, כי הן „רכב ממשלתי“. סטימטיס מושבעים ברחוב הישראלי מחכים עדיין להחכה, אם הפתק ימנע את הפקיד המשתמש במכונית, מלהחנותה לפני אולם קונצרטים או מועדון לילה.

בירושלים, מכל מקום, טפחו מספר סטודנטים איש על גב רעהו, נהגו מההישג. הפתקאות, הבאות למנוע שימוש פרטי של רכב ממשלתי, היו תוצאה ישירה של כרוז ומכתבים, בהם דרשו אותם הסטודנטים, שורת המתנדבים כפי עצמם, את הנהגתן.

צינורות

לפני למעלה משנה נדברו בירושלים ארבעה מחברי הסתדרות הסטודנטים ביניהם, ניסו לגלות ולחקן את מקור

חברת „שורת המתנדבים“ בבית עולים
+ מוסר

הרע בארץ. המחלה שחיפשו לה תרופה היתה ידועה לכל, נתרבה בעשרות אבהנות שונות. היה מי שקרא לה בשם „שחיתות“. אחרים, אוהבי ביטויים וניתוחים מדעיים, כינוה „ירידת המתח המוסרי כתגובה למתח מוגזם בשנים שקדמו להקמת המדינה“.

כולם התכוונו לאותו דבר, משכו בכתפיהם בהישאל השאלה, איך לתקן את הנגע.

ארבעת הסטודנטים, בראשם אליקים העצני, (25), סטודנט למשפטים, חולם, ישר ומאמין, סברו שיוכלו למחלה. לקרי אתם להתנדבות עצמית, נשאה בעול והתקרבות לעולה החדש, נענו כ־100 סטודנטים נוספים. כשהיה צורך לתרגם את הקריאה למעשים ואת המלים המפוצצות ליציאה למעברה, נשאר אליקים עם פחות מעשרה חברים.

הרבה יותר עדינה משאפשר היה לקחת.

בה בשעה שהאנטישמיות הסובייטית הוסיפה במקרה האמריקאי, הוצא מתוכו הפי קוד המרחבי. האמריקאים רצו לרזז את העניין, קבעו לשרת פגישות עם הנשיא אייז'הואר, שרה-החוק פוסטר דאלס, שרה-הגנה צ'ארלס וילסון ויוש-בראש ראשי המטות הצבאיים, הגנרל עומר בראדלי. כל אלה התעניינו בענייני השלום.

משה שרת עצמו התעניין יותר בענייני ה"קופה": החלטתם של האמריקאים לתת לישראל אוטונומיה, העניקה שיתנו לכל ארץ מרחבית אחרת. בעוד שערך כה קיבלה ישראל יותר יתרון, על שאר ארצות המרחב גם יחד. יתכן מאז שלהבא ירדו השלום והכסף כרוכים יחד מן השמים האמריקאים — בלי שלום לא יהיה צ"ק. ואת תנאי השלום עלול לקבוע, במידה רבה, הליחה מוחמד נגיב.

לא די צרות

יתכן שמשעה שרת נישח מראש כי מוג' האויר באמריקה הצפונית לא יאפשר הנאה רבה. לכן קבע כי מיד אחרי סיום השיחות בושינגטון יטוס דרומה, אל ארצות אמריקה הדרומית, בהן מוג'ה-אויר רוגע הרבה יותר. מטרת הביקור: הידוק היחסים עם הקהילות היהודיות שם.

בארצות הברכות ספרדית יוכל להרהר, בין השאר, בבעיה שנתעוררה בימים האחרונים לפני טיסתו: יחסי ישראל עם מולדת השפה הספרדית. כי הצינורות-הכלליים, שה"ליטו להגביר את השפעתם על מדיניות

אבריא לא ניחן בכשרונות הכלכליים של קודמו במשרת מנהל-כללי של האוצר, דוד הורוביץ. מעלתו המיוחדת היתה מאז ומתמיד פיקחותו המיוחדת-במינה. נסיונו בשטח הארגוני ממלכתי לא היה מפואר.

מקורביו סיפרו מעשה אופייני לדרך פער לתו של אבריאל בארופה: כי שרת במטה ההגנה בליסבון, פורטוגל, נתקל בקשיים רבים בהשגת אשרות-מעבר מארץ לארץ. אבריאל, חבר קיבוץ געתון, סידר לעצמו תעודת עתונאי, עליה צויין שהוא משמש כתב דיפלומטי ראשי של העתון „געתון דיילי מירור“. עם תעודה זו חזר לליסבון, נבחר כסגן יושב ראש אגודת עתונאי-החוץ בפורטוגל. על סמך התעודה הצליח כמובן להשיג בקלות את האשרות שנדרשו לו לביצוע תפקידיו בהגנה.

חזרה למקצוע. דרך עבודה זו התאימה למחלתו, התאימה אפילו במידה מסוימת לשרות הדיפלומטי. גרמה להצלחתו של אבריאל כציר ישראל בצ'כוסלובקיה וברומניה. אין היא לא נראתה, כנראה, לבוס החדש שלו, שרה-האוצר לוי אשכול. בימים האחרונים נתגלע בין השנים סניסוך חרוף, אשר יגמר כנראה בפרישתו של אבריאל משרד האוצר. אשכול היה מעוניין להעמיד בראש משרדו את אחד מעוזריו המקורבים, לשעבר מנהל רשות הפיתוח, פנחס ספיר.

אבריאל ישוה להשתמש בכשרונותיו הדיפלומטיים ויחזור לשרות החוץ. היו כאלה שהרחיקו לכת, ציינו כבר את משרתו החדשה של אבריאל: ציר ישראל בארצות (המשך בעמוד 10)

הבורמאים לבין הסינים הלאומנים, והדבר הפך נושא לויכוח בינלאומי. אפשר היה להניח כי יש למדינת-ישראל די ענינים משלה, ושהיא אינה חייבת להתעניין בענין רחוק זה. אולם ראשי המדיניות הישראלית החלו תומכים בגלוי בבורמאים, מקטרגים על הפולשים הסינים.

עתה התערבו בענין גם הצינורות-הכלליים. מרוע תומכים דוק בבורמה? שאל הבוקר. האם מפני שבבורמה שולטת מפלגה הדומה למפא"י? ומה בדבר איה-הזדהות? השיב עתון מפא"י: הצינורות-הכלליים מרגישים, כנראה, קירבה יתרה לציאנג, שהוא ריאקציונר מובהק.

אם ירצה משה שרת לטוס לפורמוזה ולראגנון כדי לתוץ בין שתי הממשלות, ויכול לעשות זאת בנקל. ערב טיסתו הגיש לו נציג ק.ל.מ., חברת התעופה ההולנדית, כרטיס-חינם לטיסה מסביב לעולם.

מנגנון

הסופר הראשי שני געתון

אהוד אבריאל, מנהלו הכללי של משרד האוצר, היה דיפלומט ישראלי זמן רב לפני היות השרות הדיפלומטי הישראלי קיים כלל. כאחד מפעילי מנגנון המודיעין של ההגנה עמד בשעתו בראש ארגון העליה הבלתי-ליגלית, ולאחרונה, לפני קום המדינה, ניהל את המשא-ומתן עם ממשלת צ'כוסלובקיה על רכישת נשק למלחמת העצמאות, משא-ומתן זה התפרסם בשעתו במשפטם של סלאנסקי וחבריו בפראג.